

Millî korunma kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 3 . II . 1942 - Sayı : 5023)

No.
4180

Kabul tarihi
30 . I . 1942

BİRİNCİ MADDE. — Millî korunma kanununun 6, 18, 19, 21, 25, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 38, 42, 43, 44, 47, 50, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 63, 66, 67 ve 68 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Madde 6. — I. Bu kanun hükümlerine uyarak İcra Vekilleri Heyetince itti-haz edilen kararlar alâkalı vekâletler tarafından kendi teşkilâtı ve bu kanuna müsteniden kurulan veya tavzif edilen teşkilât ve müesseseler vasıtasıyla infaz ve tatbik olunur.

II. Bu kanunla Hükûmete verilen hizmetlerden bir veya bir kaç ile meş-gul olmak ve bu kanundaki salâhiyetlerle teşhiz edilmek üzere lüzum görülen Devlet teşkilâtında yeni memuriyetler ihdasına Hükûmet salâhiyetlidir.

III. Vekâletlerin merkez teşkilâtında ihdas olunacak kadrolar tatbik ve der-hal Türkiye Büyük Millet Meclisinin tetkik ve tasdikına arz olunur. Bu kadro-ların maaş ve ücretleri ile idare masrafları 43 ncü maddedeki sermayeden sarfo-lunur.

IV. Vekâletlerin merkez teşkilâtı haricinde ihdas olunacak vazifelerin ve Koordinasyon bürosunun kadroları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tatbik edilir.

V. Halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını temine mâtuf bilûmum ticari ve sı-nai muameleleri ifa etmek ve Hükûmet tarafından bu kanundaki salâhiyetler dairesinde verilecek diğer işleri görmek üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla hükmi şahsiyeti haiz müesseseler ihdas olunabilir. Bu müesseselerin kadroları İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur ve bunlara bu kanunun 43 ncü maddesindeki paradan lüzumlu miktar sermaye tefrik ve tahsis olunabilir.

VI. Bu müesseselerin ve memurlarının halk ile muamele ve münasebetlerinde hususi hukuk hükümleri caridir. Bu müesseselerin sermayeleri ve bütün malları Devlet mallarındandır. Murakabeleri bu kanunun 51 nci maddesi hükümleri daire-sinde yapılır.

VII. Yukarıdaki fıkralarda zikredilen vazife ve işleri İcra Vekilleri Heyeti mevcut müesseselere de verebilir.

VIII. İcra Vekilleri Heyeti lüzum göreceği herhangi bir daire veya müessese-yi, bütçe ve teşkilâtına mütedair mer'î hükümler mahfuz kalmak üzere, tamamen veya kısmen herhangi bir vekâlet veya daire emrine vermeğe salâhiyetlidir.

IX. Bütün daire ve müesseseler bu kanunun tatbikatına mütedair olan karar ve tebliğleri derhal tatbik ve icra etmekle mükelleftirler. Herhangi bir daire ve müesseseye mensup olursa olsun bu kanunun tatbikında kusuru görülen memur ve müstahdemleri ve belediye reislerini Başvekil inzıbatî cezalardan herhangi bi-riyle, tertip gözetmeksizin, cezalandırabilir ve bu cezaları hafifletebilir veya kal-dırabilir. Memurların memuriyetten ihraç cezası müstesna olmak üzere, diğer in-zıbatî cezalara karşı itiraz olunamaz ve dâva açılmaz.

X. Bu kanuna müsteniden vücade getirilen teşkilât ve müessesese kadrolarında istihdam edilenlerden fazla mesaisi ve muvaffakiyeti görülenlere 3656 ve 3659 numaralı kanun hükümlerine göre müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla tâyin edildikleri kadrodaki maaş veya ücret tutarı arasındaki farkı geçmemek şartıyla ve Başvekilin tasvibiyle kadro tasarrufundan aylık maktu tazminat verilebilir. Şu kadar ki 5 nci ve daha yukarı dereceli kadrolara tâyin edilecekler için verilecek tazminat müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla iki üst derece tutarı arasındaki farkı geçmez.

XI. Herahngi bir dairede tekaüde tabi maaşlı bir hizmette müstahdem olanlarla bu gibi memuriyetlerden istifa ile ayrılmış bulunanlardan yukarıda yazılı daire ve müesseselerin ücret kadrolarına nakil ve tâyin olunanların 3656 numaralı kanunun maaşlı memurlar hakkındaki umumî hükümlerine göre almaları icabeden maaş tutarı istihdam edildikleri daire ve müesseselerdeki kadro tahsisatından tesviye olunur. Bunların tekaütlük hakları mahfuz olup buralarda geçen hizmetleri fiili hizmet sayılır. Aylıklarından aidat tevkihi suretiyle tekaüt haklarına malik olan memurlardan bu suretle nakledilecekler hakkında da aynı hüküm tatbik edilir. Şu kadar ki aylıklarından kesilecek aidatla kendilerini istihdam eden teşkilât ve müesseseler tarafından verilecek muadilleri mensup oldukları tekaüt sandığına yatırılır.

XII. 3656 numaralı kanuna tabi maaşlı memurlardan veya bu gibi memuriyetlerden istifa ile ayrılmış bulunanlardan yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere nakil ve tâyin edilmiş ve edilecek olan memurlar hakkında Memurin kanununun maaşlı memurlara ait hükümleri tatbik olunacağı gibi bu yerlerde geçen hizmet müddetleri de maaşlı vazifelerde geçmiş sayılır ve terfilerinde bu hizmetleri maaşlı vazifelerde geçen hizmetlerine katılmak suretiyle hesap edilir. Bu memurlara 3656 numaralı kanunun 14 ncü maddesine tevfiikan ücret kadrosundaki fark dahi ayrıca ücret olarak verilir.

XIII. 3656 numaralı kanunun 6 ncü ve 13 ncü maddelerine ve 3659 numaralı kanunun 9 ve 10 ncü maddelerine ve 3968 numaralı kanunun hükümlerine göre istisna, ihtisas ve ihtiyaç mevkilerinde maaş veya ücretle müstahdem iken yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere naklen tâyin edilmiş ve edilecek olanlar bu tâyinden evvel müstahdem oldukları mevkilerdeki maaş veya ücretleriyle ve bu mevkilerine müteallik terfi hakları mahfuz olarak tâyin edilirler ve bu vazifelerinden ayrıldıklarında dahi evvelki mevkilerine veya aynı dereceye teka-bül eden mevkilere aynı derece ve haklarla tâyinleri yapılır.

XIV. Yukarıda yazılı hükümler bu kanuna göre tanzim edilen daire, teşkilât ve müesseselere alınmış ve alınacak memurlara da şamildir.

Madde 18. — Hükümet un fabrikalarına ve değirmenlerine ve diğer sanayi ve maadin müesseselerine el koyarak işletebilir. Bu işletmenin devamı müddetince müessesese sahiplerine münasip tazminat verilir.

Madde 19. — I. Sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerinde fazla çalışmaya Hükümetçe lüzum görülen hallerde, işlerin mahiyetine ve ihtiyacın derecesine göre, günlük iş saatları, gündüz ve gece çalışmalarında tatbik edilmek üzere, üçer saate kadar arttırılabilir. İşbu fazla saatlerle çalışmalara ait ücretler İş kanununun 37 ncü maddesi mucibince ödenir.

II. Kadınların ve 12 yaşından yukarı kız ve erkek çocukların sanayi işlerinde ve 16 yaşından yukarı erkek çocukların maden işlerinde çalışmaları hakkın-

daki 151, 1593 ve 3008 numaralı kanunlarda mevcut tahdidî hükümler Hükûmet kararıyla tatbik edilmeyebilir.

III. Bu kanunun istihdaf ettiği hususlarda Hafta tatili kanunu ile ulusal bayram ve genel tatiller hakkındaki kanun hükümleri Hükûmet kararıyla kısmen veya tamamen tatbik olunmayabilir .

IV. İşçilerin en az birer aylık fasıllarla çalıştırıldıkları işlerin gayrisinde işçinin haftada bir gün tatil hakkı ihlâl edilemez.

V. Hükûmet, bilûmum ticarethane ve müesseselerin açık bulundurulacağı günleri ve asgari iş saatlerini tesbit etmeğe salâhiyetlidir. Tesbit edilmiş olan günlerde ve asgari iş saati müddetince bu ticarethane ve müesseselerin açık bulundurulması mecburidir.

Madde 21. — Hükûmet, lüzum gördüğü maddelerin istihlâkını, satışını ve imalini menedebileceği gibi bunların istihlâk, satış ve imal şekil ve miktarını da tâyin veya tahdit edebilir.

Madde 25. — I. Hükûmet, memleket ihtiyacı bakımından lüzumlu gördüğü maddeleri, tesbit edilecek miktarlar fevkinde ve şartlar haricinde sanat ve ticaret erbabının stok yapmalarını menedebilir.

II. Hükûmet, sanat ve ticaret erbabının faaliyet sahaları haricindeki maddeleri stok yapmalarını mene salâhiyetlidir.

III. Tüccar olmıyanların herhangi bir maddeyi ticaret kastiyle stok yapmaları Hükûmetçe menolunabilir.

IV. Herhangi bir maddenin Hükûmet tarafından tesbit edilecek şahsi ihtiyaçlar fevkinde biriktirilmesi menedilebilir.

Madde 29. — I. Hükûmet, ithal ve ihraç maddeleri için fiat tâyin ve muayyen fiattan fazlaya ithal veya muayyen fiattan noksana ihraç yapılmasını menedebilir.

II. Hükûmet, her türlü ithal ve ihraç maddelerine veya dahilde istihsal ve istihlâk olunan maddelere prim verebilir ve bu maddelerden prim alabilir.

III. İkinci fıkra gereğince alınan primler 27 nci maddedeki fona ilâve olunur. Verilen primler de bu fondan ödenebilir.

Madde 30. — I. Bu kanunun tatbikte bulunduğu müddet içinde şehir, kasaba, iskele, liman ve istasyonlarda gayrimenkullerin kira bedelleri bu kanunun tatbik mevkiine konmasına takaddüm eden sene içindeki son kira mukavelenesiyle muayyen olan kira bedellerinden hiç bir suretle fazla olamayacağı gibi mukavele şartlarında kiracılar aleyhine değişiklik yapılamaz.

II. Kiraları kira mukavelenesiyle muayyen olmayan veya kanunun tatbik mevkiine girmesinden sonra inşa veya tadil edilmiş olan veya kiracı tarafından tahliye edildikten sonra kullanma tarzı değiştirilerek kiralanan gayrimenkullerin kira bedellerinin ne suretle tesbit olunacağını Hükûmet, bir kararname ile tâyin eder.

III. Kira mukavelelerinin bütün hükümlerine kiracılar tarafından riayet edildiği müddetçe bu kanunun meriyetten kalkmasından üç ay sonraya kadar kiracılar aleyhine tahliye dâvası mesmu değildir. Kira müddetinin bitmesinden enaz 15 gün evvel kiracı gayrimenkulü tahliye edeceğini kiralayana yazı ile bildirmediği takdirde mukavele aynı şartlarla bir sene için uzatılmış sayılır. Kiracı tarafından gayrimenkulün tahliye edileceği yazı ile bildirilmiş olmasına rağmen

men gayrimenkul tahliye edilmezse veya mal sahibi gayrimenkulü kendisi için mesken olarak kullanmak mecburiyetinde kalırsa kira mukavelenamesinin hitamında tahliye talebinde bulunabilir.

IV. Kaloriferli binalarda kömür fiyatındaki tahavvüllerin kira bedellerine inikâs nisbeti hâlin icabına göre bir kararname ile tâyin olunur.

V. Bu madde hükümlerinin tatbik olunacağı yerleri Hükümet tâyin ve ilân eder. Bu yerlerde 2490 numaralı kanunun bu maddeye muhalif hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 31. — I. Hükümet, dahilde lüzum gördüğü maddelerin âzami fiyatlarını, maliyete zammedilebilecek âzami kâr nisbetlerini ve bu maddelerin cinslerini, nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebilir.

II. Bu suretle tesbit olunan fiyatlar veyahut kâr nisbetleri fevkinde veya cins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arzolanması yasaktır.

III. Sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan fiyatlar fevkinde bir malın satılması veya satışa arzı yasaktır.

IV. Toptan, yarı toptan ve perakende ticarete, tacir sıfatını haiz hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi ve faturaların muayyen bir müddet zarfında satan ve satın alan tarafından muhafaza edilmesi mecburi kılınabileceği gibi, tacir sıfatını haiz müşterinin ticaret için faturasız mal satın alması menedilebilir.

V. 100 kuruştan fazla yapılan alışverişlerde müşterinin talebi üzerine satıcı fatura vermeğe mecburdur.

VI. Tacir sıfatını haiz hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde, bir malın mevcudu bulunmadığı satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti mübeyyin bir vesika talep eylediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

VII. Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satmak kasdiyle mal konulabilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arzedilen muayyen mallara cins ve fiyatı gösteren etiket veya mahsus işaret konulması ve malın mahiyeti etiket veya mahsus işaret koymağa müsait olmayan hallerde herkesin görebileceği bir yere fiyat ve cins listelerinin asılması mecburidir. Muayyen malların neden ibaret olduğu mahallî fiyat murakaba komisyonları tarafından ilân edilir.

Madde 32. — Aşağıdaki hareketlerde bulunmak yasaktır:

- a) Muhik sebep olmaksızın bir malı fazla fiyatla satmak;
- b) Muhik sebep olmaksızın bir malı fazla fiyatla satışa arz etmek;
- c) Muhik sebep olmaksızın mevcut malı satışa arzetmemek;
- d) Muhik sebep olmaksızın mevcut malı satıştan imtina etmek;
- e) Mevcut malı herhangi bir suretle kaçırmak veya saklamak;
- f) Mevcut malı muvazaa yoluyla elden çıkarmak;
- g) Malları piyasada darlık veyahut fiyatlarda yükseklik doğuracak derecede mahdut ellerde toplamak;
- h) Herhangi bir maddenin ticari taamül haricinde muhtelif ellerden geçirilmesi suretiyle fiyatının yükseltilmesini istidaf veya intaç eden zincirleme muameleleri yapmak;
- i) Ticari teamüle aykırı olarak diğer bir malın da satın alınmasını mecburi

kılmak suretiyle satışta bulunmak veya malı satışa bu şartla arz etmek;

j) Bir malı fazla fiatla satmağa matuf herhangi bir fiil ve harekette bulunmak veya vesika tanzim ve bilerek istimal etmek;

k) Fiatları yükseltmek maksadiyle propaganda yapmak.

Madde 34. — Hükûmet, 3018 numaralı kanunun birlikler hakkındaki yedinci maddesi hükmünü ithalât tacirleriyle toptancı ve yarı toptancı ve perakendeci tacirlere ve sanayi erbabına dahi teşmil edebilir.

Madde 36. — I. Hükûmet, her türlü hususi nakil vasıtalarının seyrüseferini tanzim ve tahdit veya menedebileceği gibi âzami nakil ücretlerini de tâyin eder ve bu vasıtaları, malzemelerini ve mutat ücretlerini vererek, Devletçe lüzum görülen yerlerde ve hizmetlerde çalıştırabilir. Lüzum ve ihtiyaç gördüğü takdirde kara nakil vasıtalarını bedelleri mukabilinde ve deniz nakil vasıtalarını 1 . IX . 1939 dan evvel yapılan son satış bedeli mukabilinde satın alabilir. Deniz nakil vasıtalarının satın alınmasında icabı hâle göre bu bedele İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunacak bir tazminat ilâve olunabilir.

II. Hükûmet, halkın ve millî müdafaanın ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle, lüzumunda, yabancılara ait deniz nakil vasıtalarını da bu madde hükümleri dairesinde, rızalarıyla çalıştırabilir.

Madde 38. — Hükûmet, lüzum gördüğü muntakalarda yapılacak zeriyaatın nevi ve çeşitlerini tâyin ve tesbit edebileceği gibi herhangi bir mahsulün ekimini de menedebilir.

Madde 42. — I. Hükûmet her türlü ziraat âletlerini, makinalarını, vasıtalarını ve malzemelerini, zirai ilâçları ve tohumları lüzumuna göre satabilir, parasız veya ariyet veya ödünç veya bir kira mukabili olarak ihtiyacı olanlara tevzi edebilir ve çiftçiye ödünç para verebilir.

II. Hükûmet, büyük ve küçük baş hayvanların alım ve satımını ve kesimini tanzim etmeğe ve bunlara 14 ncü madde hükümleri dairesinde, el koymağa salâhiyetlidir.

Madde 43. — Bu kanunun derpiş ettiği işlerin icabettireceği tediyeler için Hükûmet emrine Hazinece yüz milyon liraya kadar bir sermaye temin olunur. Mütedavil sermaye ile sabit sermaye ve teşkilât masrafı karşılıkları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla bu sermayeden tefrik edilir.

Madde 44. — Vekâletlerce bu kanuna müsteniden yapılacak işlerin ve kurulacak müesseselerin istilzam ettirdiği paralar İcra Vekilleri Heyeti kararıyla 43 ncü maddedeki sermayeden alâkalı vekâlet emrine verilir.

Madde 47. — I. Bu sermaye hesapları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasında temerküz ettirilir, veznedarlık işleri de bu banka tarafından yapılır. İcra Vekilleri Heyetince verilecek karara göre alâkadar daire, teşekkül veya müesseseler, hesaplarının müsbit evrakını veya tasdikli suretlerini veyahut yalnız aylık mizanlarla sene sonlarındaki bilânçolarını Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasına gönderirler.

II. Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz olunan kararlara müsteniden yapılan her nevi tediyat ve tahsilât T. C. Ziraat bankasında taallûk ettiği vekâlet için açılan hususi hesaplarda gösterilir. Kadro ve idare masrafları ayrıca bir cetvelde irae olunur.

Madde 50. — I. Bu sermayeden sarfedilecek paralar, Muhasebei umumiye ve Arttırma, Eksiltme ve İhale kanunları hükümlerine ve Divanı muhasebatın muhakabesine tabi değildir.

II. Bu kanunun tatbik mevkiinde bulunduğu müddet zarfında resmî daire ve müesseselerin (Belediye ve sermayesinin nisfından fazlasına Devletin veya Devlet teşekkül ve müesseselerinin iştirak ettiği ticari teşekküller dahil) yekdiğeriyle olan alım ve satım muamelelerinde Arttırma ve Eksiltme ve İhale kanununun hükümleri İcra Vekilleri Heyetinin kararıyla tamamen veya kısmen tatbik edilmeyebilir.

III. 31 nci maddenin VI nci fıkrası mucibince verilecek vesikalarla bu kanunun tatbikına memur makamlara gönderilecek şikâyet ve ihbarlar ve 47 nci maddede zikredilen müsbit evrakın suretleri ve umumî hesap vaziyetleri damga resminden ve sair rüsum ve vergilerden muaftır.

IV. Bu kanuna göre kurulmuş teşkilât ve müesseselere karşı taahhüdatta bulunan mutaahhitlerle bu mutaahhitlere karşı derece derece taahhüdatta bulunmuş ve bulunacak olanlar hakkında 2395 sayılı Kazanç vergisi kanununun sekizinci maddesinin muaddel birinci fıkrasıyla 33 ncü maddesi ve 74 ncü maddesinin B fıkrası hükümleri tatbik olunmaz. Bu taahhüt işleri hakkında Kazanç vergisi kanununun umumî hükümleri caridir.

Madde 53. — I. a) 19 ncu maddenin V nci fıkrasında yazılı çalışma saat ve günlerine riayet etmeyenler;

b) 31 nci maddenin VII nci fıkrasında yazılı etiket ve fiat listesi koymak mecburiyetine riayet etmeyenler;

c) 38 nci maddede yazılı zeriyaat hakkındaki kararlara riayet etmeyenler;

25 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir ve tekerrür halinde 50 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber bir haftadan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

II. a) 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında Hükûmetçe istenilen malûmatı vermeyenler ve müttehad karara riayet etmeyenler;

b) 24 ncü maddeye müsteniden ihraç satışlarının şekli ve şartları hakkında Hükûmetçe müttehad kararlara riayet etmeyenler;

Hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden 3 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III. İthal ve ihraç maddelerinin 29 ncu maddenin I nci fıkrasına müsteniden tesbit edilen fiatlarına riayet etmeyenler;

15 günden 3 aya kadar hapis ve tesbit edilen ithal ve ihraç fiatlariyle satışın veya mubayaanın yapıldığı fiatlar arasındaki fark tutarının beş misli ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde ceza iki kat olarak hükmolunur.

IV. 4 ncü ek maddenin I nci fıkrası mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermeyen ve vesika ve defterleri göstermeyenler 25 liradan 250 liraya kadar para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde ceza iki misline çıkarılır.

Madde 54. — I. 9 ncu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmeyenler, alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar hafif pa-

ra cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasıyla birlikte 15 günden 2 aya kadar hafif hapis cezasına hükmolunur.

II. a) 10 ncu maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerindeki hizmeti mazeretsiz terkedenler;

b) 15 nci maddede yazılı muattal sanayi ve maadin müesseseleriyle iş yerlerinin işletilmesi kararına riayet etmeyenler;

c) 18 nci maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleriyle un fabrikalarına ve değirmenlere el konarak işletilmesi kararına riayet etmeyenler;

d) 36 nci maddede yazılı nakil vasıtalarının seyrüseferleri ve ücretleri ve çalıştırılmaları hakkında ittihaz edilecek kararlara riayet etmeyenler;

e) 40 nci maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında ittihaz edilecek karara riayet etmeyenler;

100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü hâlinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 1 aydan 6 aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III. a) 11 nci maddede yazılı sanayi ve maadin müesseseleri mamullerinin ve istihallerinin mubayaa edilmesi kararına riayet etmeyenler;

b) 17 nci maddede yazılı makinaların ve sair istihsal vasıtalarının satın alınması kararına riayet etmeyenler;

c) 42 nci maddenin II nci fıkrasına müsteniden el konulan hayvanları teslimden imtina eden, saklayan, kaçırın, saklamağa veya kaçırmağa teşebbüs eden ve bu fiillere bilerek yardım edenler, 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir ve suç mevzuunu teşkil eden mallarının musaderesine hükmolunur.

IV. 42 nci maddenin I nci fıkrasında yazılı ziraat makine, âlet, vasita, ilâç ve malzemeleriyle tohumlar hakkında ittihaz edilen kararlara riayet etmeyenler, 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

V. 14 ncü maddenin IV ncü fıkrasına muhalefet halinde, suç mevzuu olan maddeler mahiyet ve miktar itibariyle ancak şahsi ihtiyaca tekabül edebilecek derecede ve az kıymette ise suçlu hakkında 55 nci maddenin I nci fıkrasına tevfikan verilecek ceza 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezasına tenzil olunur.

VI. 3 ncü ek maddenin I nci fıkrasına müstenit olarak Hükûmetçe yapılan murakabeye mümanaat eden veya ticari kredilerin tahdit, takyit veya menine müteallik olmak üzere ittihaz olunan kararlara riayet etmeyen malî müesseseler 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde bu para cezası üç misline çıkarılır.

VII. 3 ncü ek maddenin II nci fıkrası mucibince Hükûmetçe ittihaz olunan karar hilâfına teşekkül eden veya tescil olunan şirketler ve kooperatifler kapatılır ve bu teşekkül veya tescili yaptıran şerik veya ortaklar ile bu suça iştirak edenler 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası üç misline çıkarılır. Kapatılan şirket veya kooperatifler kapatılma ânına kadar üçüncü şahıslarla muamelede bulunmuşlarsa tasfiye hükümlerine tabi tutulurlar.

VIII. 3 ncü ek maddenin II nci fıkrası mucibince şirket veya kooperatiflerin murakabesine mümanaat edenler ve bunların faaliyetlerini takyit, tahdit veya men hususunda Hükûmetçe ittihaz edilen kararlara muhalefet eyleyenlerle bu suça iştiraki olanlar 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası üç misline çıkarılır.

Madde 56. — I. 22 nci maddeye göre yücede getirilen stoklar hakkında itti-haz edilecek kararlara riayet etmeyenler;

250 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 1 000 li-radan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte 1 seneden 3 seneye kadar ha-pis cezasına mahkûm edilir.

II. 25 nci maddenin I nci, II nci ve III ncü fıkralarında yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmeyenler;

500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü ha-linde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte 1 seneden 3 se-neye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

III. 25 nci maddenin IV ncü fıkrasında yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmeyenler;

10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halin-de para cezası iki misline çıkarılmakla beraber suçlu bir aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. Yukarıdaki fıkralarda yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktiril-miş bulunan malların musaderesine de hükmolunur.

Madde 57. — 28 nci maddede yazılı ihbara rağmen muhik sebep olmaksızın mu-ayyen müddet içinde malını gümrükten çekmeyenler, 100 liradan 500 liraya ka-dar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden 3 aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Madde 58. — 30 ncu madde hükmüne riayet etmeyenler, bir senelik kira be-deli tutarınca ağır para cezasına mahkûm edilir.

Madde 59. — I. 31 nci maddenin II nci ve III ncü fıkralarıyla 32 nci ve 35 nci maddelerde yazılı ihtikâr ve istismar fiillerinden herhangi birini işleyenler-le işlemeğe teşebbüs edenler ve bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiille-ri yaptıranlar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 3 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

II. 31 nci maddenin II nci ve III ncü fıkralarıyla 32 nci maddede yazılı fiille-rin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edi-len veya edilmesi kastolunan gayri muhik menfaatin miktar veya mahiyetine göre, hafif ise bu fiilleri işleyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ve 3 aydan 1 seneye kadar hapis cezası verilir ve 1 aydan 3 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlu-nun ticaretten menine hükmolunur. Bu fıkrada yazılı cürümlerin tekerrürü ha-linde bu maddenin I nci fıkrasında yazılı cezalar verilir.

III. 31 nci maddenin II nci ve III ncü fıkralarıyla 32 nci maddede yazılı fiillerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya edilmesi kastolunan gayri muhik menfaatin miktar veya ma-hiyetine göre pek hafif ise bu fiili işleyenler hakkında 5 liradan 100 liraya ka-dar ağır para cezası verilir ve 7 günden 1 aya kadar dükkân, mağaza ve ticaret-hanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hük-molunur. Bu fıkrada yazılı cürümlerin tekerrürü halinde 25 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası ve 7 günden 1 aya kadar hapis cezası verilir ve 15 günden 2 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfın-da suçlunun ticaretten menine hükmolunur.

IV. Yukarıdaki fıkralarda yazılı cürümlere mevzu teşkil eden malın ve aynı cinsten mevcut bakiyelerinin tamamının veya bankaya veya malsandığına emaneten yatırılmış bulunan mal bedellerinin de musaderesine hükmolunur.

V. 31 nci maddenin IV nci ve VI nci fıkralarıyla birinci ek maddede yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber 1 haftadan 1 aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve bu müddet zarfında suçlunun ticaretten menine hükmolunur. Bu fıkırada yazılı muhalefet fiillerinin âmme dâvası açıldıktan sonra tekrar işlenmesi halinde suçlu hakkında müteakıp her bir filinden dolayı yukarıda yazılı cezalar iki kat olarak hükmolunur.

VI. 31 nci maddenin V nci fıkrasında yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 5 liradan 100 liraya kadar ve tekriri halinde 25 liradan 200 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

VII. Yukarıki fıkralarda yazılı ticaretten men ile dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması cezası bu dükkân, mağaza ve ticarethanenin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmeyerek II nci fıkırada gösterilen para cezasının yarısı ve III nci fıkıradaki para cezalarının sırasıyla dörtte biri ve yarısı ve V nci fıkırada mevzu para cezalarının da sırasıyla dörtte biri ve üçte biri nisbetinde arttırılır.

VIII. 34 nci madde mucibince kurulan birliklere girmiyen tacirler ve sanayi erbabı bu birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal etmekten menedilirler.

Madde 63. — Bu kanuna tevfikân verilen ve katiyet kesbeden hüküm hulâsaları masrafı mahkûma ait olmak üzere neşrolunur. Ferî ceza olarak dükkân, mağaza ve ticarethanenin muvakkaten kapatılmasına dair verilen hüküm hulâsaları da büyük harflerle yazılarak ayrıca bu dükkân, mağaza veya ticarethanenin göze çarpan yerlerine yapıştırılır.

Madde 66. — 56 nci maddenin I nci ve II nci fıkralarıyla, 59 nci maddenin I nci ve II nci fıkralarında ve 64 nci maddede yazılı suçlardan dolayı yapılacak son tahkikat mevkufen icra edilir.

Madde 67. — I. Lüzum görülen yerlerde, Adliye vekâleti, bu kanunun hükümlerine giren suçlarla bu kanunun 64 nci maddesinde yazılı memurların işledikleri suçlara müteallik dâvaları görmek üzere, Hâkimler kanununun her sınıf veya derecesindeki hâkimlerden müteşekkil olarak toplu veya tek hâkimli mahkemeler kurabilir.

II. Adliye vekâleti bu mahkemelere ikinci sınıfta bulunan ve Temyize namzet gösterilmiş olan hâkimleri terfian ve birinci sınıfta bulunan hâkimleri naklen tâyin edebileceği gibi kadrodaki her dereceden maaşlar karşılık tutulmak suretiyle daha aşağı derecelerdeki hâkimleri de tâyin edebilir. Bu mahkemelerin lâğvi halinde Temyize namzet hâkimlerden bu mahkemelere terfian tâyin olunanlardan açıkta kalanlar müstesna hakları mahfuz kalmak şartıyla ve kendi muvafakatlarıyla dördüncü derecedeki bir hâkimliğe de tâyin olunabilirler.

III. Bu mahkemede vazife alan hâkimlerin, müddeiumumilerin ve kâtiplerin maaşları bu kanunun 43 nci maddesindeki sermayeden ödenir ve bu vazifelerin devamı müddetince de kendilerine yine bu sermayeden maaşlarından gayri, Adliye vekâletince tensip ve Başvekilce tasvip olunacak aylık maktu tazminat verilebilir.

IV. Bu mahkemelerin ilgası halinde 2556 sayılı Hâkimler kanununun 79 ncu ve

80 nei maddeleri mucibince alâkahlara tediye olunacak maaşlar bu kanunun 43 ncü maddesindeki sermayeden ödenir.

V. Adliye vekâleti bu mahkemelerin kaza muntakalarını ve bu mahkemelerin kurulmadığı yerlerde bu kanuna göre vazifeli mahkemeyi tâyin eder. Bu kanun hükmüne giren bütün suçların dâvasını bir mahkemede rüyet ettirebilir.

Madde 68. — Bu kanuna göre kurulan veya bu kanunu tatbik ile tavzif edilen mahkemeler Meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanunun usul hükümlerini tatbik ederler.

İKİNCİ MADDE. — Millî korunma kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir:

EK MADDE 1. — Hükûmet tarafından yaptırılan stokların alâkalı makamlarca verilen talimat hilâfına istihlâki, kullanılması veya her ne suretle olursa olsun elden çıkarılması yasaktır.

EK MADDE 2. — Kendilerine ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilen eşhas ile 36 ncü madde mucibince çalıştırılması kararlaştırılan nakil vasıtaları ve bunların sahip veya müstahdemleri icabında vali veya kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine veya işe sevkolunabilirler.

EK MADDE 3. — I. Hükûmet, malî müesseselerin açtıkları ticarî kredileri murakabe, tahdit, takyit veya menedebilir.

II. Hükûmet, ticaretle iştigal üzere kurulacak her türlü şirketlerin ve kooperatiflerin teşekkül ve tescil muamelelerini ve kurulmuş olanlarının da her nevi faaliyetlerini murakabe, takyit, tahdit veya menedebilir.

EK MADDE 4. — I. Bu kanun hükümlerinin tatbikatında salâhiyetli memurlara lüzumlu görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.

II. Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarında, Meşhut suçların muhakeme usulü kanununun 4 ncü maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeğe mecburdurlar.

EK MADDE 5. — I. 31, 32 ve 35 nei maddelerdeki ihtikâr ve istismar fiillerinden herhangi birini irtikâp edenlere, suç mevzuu olan malın müşterisi tarafından bir para tediye edilmiş ise, müşteri talep ettiği takdirde bu para derhal kendisine iade olunur.

II. Suç mevzuu olan mal müşteriye teslim edilmiş ise, mal müşteride bırakılır. Henüz teslim edilmemiş ise, müşteri talep ettiği takdirde, nümunesinin alınması mümkün olan malların nümuneleri alındıktan ve nümune alınması mümkün olmayanların evsafı derhal ehli vukufa tesbit ettirildikten sonra, satın alınan mal müşteriye teslim olunur. Müşteri malın bedelini ödememiş ise, satıcının talep ettiği bedel kendisinden alınır ve bu para Ziraat bankası şubelerine ve bulunmadığı yerlerde mahallî malsandıklarına emaneten teslim olunur. Muhakeme neticesinde ihtikâr ve istismar cürmü tahakkuk eder ve müşteriye satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark müşteriye iade olunur ve mütebakisi cezaî hükümlere tabi olur. Satıcı beraet ettiği takdirde banka veya malsandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine teslim olunur.

EK MADDE 6. — I. Hükûmet, Millî korunma kanununun mer'î bulunduğu müddet zarfında primleri veya sürprimleri, herhangi bir sebeple olursa olsun ödenmeyen her nevi hayat sigortalarını inkıtaa tabi tutabilir.

II. Sigortalının inkıta devresi esnasında vefatı halinde, inkıta tarihine kadar tahakkuk etmiş riyazi ihtiyatlar, bu tarihten tediyeye tarihine kadar hesap edilmiş teknik faizleriyle birlikte hak sahiplerine ödenir. Inkıta devresi esnasında sigortalının tenzil ve işтира haklarına hâlel gelmez.

III. Inkıta devresi içinde askerî vazifede iken ölen sigortalıların hak sahiplerine 3 000 liraya kadar olan müemmen meblâğların tamamı ve bu miktardan yukarı olanlarının 3 000 liradan aşağı olmamak üzere Hükûmetçe tâyin edilecek miktarı ve fazlasının riyazi ihtiyatı ve harpte ölen sigortalıların hak sahiplerine müemmen meblâğların tamamı ödenir. Sigorta bedelinin Hükûmetçe tâyin edilecek kısma ait ödenmemiş primlerle sürprimler teknik faizleriyle birlikte bu tediyeden tenzil edilir.

IV. Sigortası inkıtaa tabi tutulmuş olan sigortalı inkıta devresi sonunda hayatta ise sigorta mukavelesi tabbî muayeneye lüzum kalmadan yeniden mer'iyet iktisap eder ve sigortalılar inkıta devresine ait primlerle sürprimlerin teknik faizleriyle birlikte tediyesiyle, Hükûmetçe tesbit edilecek şartlar dairesinde, mükellef tutulur veyahut sigorta müddeti onisbette uzatılmak suretiyle inkıta müddetine ait prim ve sürprim borçlarından ibra olunur.

V. Ticaret kanununun 1000 nci maddesinin ve mevcut sigorta mukavelenamelerinin bu maddenin II, III ve IV nci fıkralarına ve bu fıkralara müsteniden alınacak kararlara muhalif hüküm ve şartları tatbik olunmaz.

VI. Bu maddenin II nci, III nci ve IV nci fıkralarında yazılı hükümlere aykırı hareket edenler, Sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesine dair 3392 sayılı kanunun 10 ncu maddesine göre cezalandırılır.

EK MADDE 7. — I. Millî korunma kanunu hükümlerine tevfikân yapılan ve yaptırılan stokların ve bunlara ait tesisatın harp tehlikesine karşı sigortasını bizzat veya yangın sigortasıyla iştigal eden şirketlerle müşterek yapmağa, bu işlerle meşgul olmak üzere alâkalı Devlet teşekkül, müessese ve ofisleri nezdinde bürolar teşkiline ve stokları sigorta edilen maddelerin satış fiyatına zam yapmak suretiyle prim tahsiline Hükûmet mezundur.

II. Sigorta masraflarının ve primlerle tamamen karşılanamayan hasar tazminatının karşılığı olmak üzere sarfına lüzum görülecek mebalîğ Millî korunma kanununun 43 nci maddesine tevfikân temin edilecek sermayeden ayrılır. Primler, tefrik olunan paralar miktarına balîğ olduğu ve sigorta tazminatının tediyesine rağmen sigorta işlerinin tasfiyesinde para arttığı takdirde artan para Hazineye intikal eder.

EK MADDE 8. — Bu kanunun tatbikatına müteallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükûmetçe istihlâki tahdit olunan maddelere müteallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan madut olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine müteallik hükümleri tatbik olunur.

EK MADDE 9. — I. Bu kanunun 27 nci maddesiyle 29 ncu maddesinin II nci fıkrası mucibince Hükûmetin almağa salâhiyetli olduğu paralar Tahsili emval kanunu hükümlerine göre istifa olunur.

II. Bu kanunla Hükûmetin istimal, işgal veya intifaa salâhiyetli olduğu

gayrimenkullerin tahliyesi İcra ve iflâs kanununun mukavelename ile kiralanan gayrimenkullerin tahliyesine mütedair hükümlerine göre icra olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

DÖRDÜNCÜ MADDE. — Bu kanun hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2 şubat 1942

Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 31 . I . 1942 ve 1/751

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 2 . II . 1942 ve 4/27

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa
: 23 120,150,168:192,193,199,200:203